

Znojilčevega Marka božja pot

II.

Dругega jutra se je komaj začelo žariti, ko so bili Peter, Marica in tudi naš Marko že na nogah. Lep dan se je kazal in lahka meglica, ki je krila dolino in daljne, še bolj temne nižave, začela se je počasi dvigati in giniti.

Marko je še en pot poskusil mater omečiti ter prosil, naj ga pusti z onima; tudi Marica se je oglasila. Peter se je pa menda tistega bal kakor mati, da se bo nerodni in slaboumni fant zgubil; zato je molčal. Mati pa je ostala ob svoji prepovedi. Sedaj je Marko res jokati začel in gledal nekoliko časa z onima, ki sta odhajala proti sosedovemu domu, kjer so ju že čakali.

»Bom pa sam šel!« zavpil je naenkrat, tekkel v hlev, odprl zaboj, vzela praznično suknjo in klobuk - v drugo se je bil že prej opravi - in še enkrat na pragu stoječi materi kliče: »Sedaj pa grem, pa - sam!« ubral je naravnost pot navzdol proti veliki cesti.

Kje je Skaručna, tega ni vedel, samo to je bil od strani pozvedel, da je tam nekje za Mengšem; no, Mengeš je pa vsak dan lahko videl z domačega hriba; zato ga niti skrbelo ni, bo li našel Skaručno ali ne. Korakal je veselo naprej in žvižgal, da je bilo kaj.

Pri bistriškem mostu je povprašal, kje se krene proti Mengšu, tam pa, kje gre pot na Skaručno, in ker je bilo vedno več ljudi na cesti, ki so imeli isti namen kakor on, nazadnje ni bilo več treba povpraševati. Tako je dospel kmalu k cerkvi sv. Lucije, stoječi na ravnem, na planoti, ki se razteza na severu za Šmarno goro, v neznatni cerkvici, ki pa slovi daleč po slovenskem ozemlju kot čudodelna *skaručenska božja pot*.

Marko j bil zgodaj tam, z vendar je našel že stotine in stotine ljudi, ki so se gnetli krog majhne cerkve ali pa po raznih kolibah, kjer se je točilo vino in kava. Fant je debelo gledal okoli sebe; vse mu je bilo novo, vse zanimivo. In ko je naposled staknil nekoliko prodajalnic ter ugledal tu one stvari, o katerih je tolikokrat sanjaril, ure - ki ne gredo, zlate verižice - ki niso zlate, ogledala, ki pa ne kažejo prav, robce in čipke, pipce in nože - predvsem pa orglice, majhne in velike - oh,

potem pa ni mogel več proč. Videl je, kako je včasih kak fantin stopil k prodajalnici in vzel to ali ono stvar v roke, tudi tiste orglice, ter je poskušal, kako pojo, a potem povprašal po ceni in jih končno položil zopet nazaj na prejšnje mesto. Naposled se je Marko tudi ojunačil. Stopil je bliže in, potem zapazivši, da je prodajalec prijazen, tiščal je z levico svoji petici v žepu, z desno pa segel po največjih orglicah ter jel jih poskušati. Zazdelo se mu je, da po nebeško pojo, in brzo vprašal, koliko veljajo.

»Štirideset krajcarjev,« dejal je kramar.

»Tole imam,« menil je Marko in pomolil onemu svoji petici.

»Kje si pa to ukral?« smejal se je prodajalec.

Marku je silila kri v lice.

»Jaz nisem ničesar ukral! To je moje, boter mi je dal!«

»No, pa to je premalo za take orgle! Pa naj bo, ker si ti, bom pa pustil!« rekel je oni, spoznavši kakega kupovalca ima pred seboj, ter vrgel petici, ki sta preplačali orgle, v predal pred seboj.

Marko pa je z neznanim veseljem spravil orglice v žep in jih tiščal kakor največji zaklad. Najrajši bi se bil kam usedel in jel poskušati in ubirati glasove, toda tu je bilo preveč ljudi. Spomnil se je tudi, da bo treba k maši iti, in ker je ravno pozvonilo, rinil se je skozi gnečo z lastno mu vztrajnostjo, tako da je srečno priril v maloprostorno cerkev.

Tam se je bila pridiga pričela. Duhovnik, ki je stal na leci, velik gospod z resnim, a prijaznim obrazom, govoril je o reku sv. pisma, katerega je bil vzel iz današnjega evangelija: »Vsako drevo, ki ne rodi dobrega sadu, posekalo se bo in vrglo v ogenj.« Marko je sprva mislil le na svoje orglice, katere je vestno tiščal v stranskem žepu, a počasi je jel poslušati, in ko preide pridigar na leci v izpeljavanju svojega govora na dolžnosti staršev do otrok in otrok do staršev ter izreče naenkrat slovesno zapoved: »Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in se ti bo dobro godilo,« tedaj je našega Marka prvi spomin na njegov današnji beg z doma prav neprijetno dirnil.

Postal je naenkrat jako pazljiv, mnogo bolj, nego je bil sicer v domači cerkvi. In ko je duhovnik povedal kratko, a primerno dogodbo o mladeniču, ki je šel sam proti

volji staršev med svet in je tam daleč v tuji deželi zapal hudobnemu duhu in se je zato leta in leta pokoril, tedaj je postajalo našemu Marku silo tesno pri srcu. Najrajši bi bil že zunaj in na poti domov, in tam doma je hotel mater lepo ubogati – oh, da bi bil le že doma – doma. Pa ko je začutil orglice v svojem žepu, navdalo ga je vendar zopet zadovoljstvo, da je šel semkaj in da dobil ta zaklad.

Ko je minila služba božja, hitel je Marko ven in tam je zopet hodil in postajal krog vsega, kar se mu je dovolj zanimljivo zdelo. Brata in sestre in sosedovih ni nikjer ugledal in tudi ti ga niso videli, kar je pa popolnoma umevno, ker je bilo silo veliko ljudstva zbranega.

Ko je poldan zvonilo, spomnil se je Marko, da je lačen.

Bolj zaradi tega, ker so drugi domači tako storili, vzal je bil tudi on dobršen kos rženega kruha s seboj na pot in ta mu je sedaj prav prišel. Vode je dobil na vodnjaku in s tem je bil dovolj okrepcan, da je jel misliti na vrnitev.

Krenil je na cesto, po kateri je šlo največ ljudi. Malo čudni so se mu sicer dozdevali, morali so biti od daleč, kajti nosili so vreče na hrbtu in tudi govor njihov ni bil tak, kakor ga je bil on vajen v domačem hribovskem selu. Nekatero besede so, govoreč med seboj, malo zategovali, druge zopet požirali, in namesto da bi bil ta ali oni vprašal “kaj?”, dejal je malo zategnjeno in zagoltnjeno “kôj?”. To so bili Štajerci iz gornje Savinjske doline, a Marko ni dolgo pazil na družbo, za katero je korakal, meneč, kamor ti gredo, pojdem tudi jaz, bo pač prav tako! Domov že pridem! Hodil je tako v vročem popoldanskem soncu – dolgo, dolgo! Nekajkrat je počival v senci ob cesti rastočega drevja in potem zopet mahnil za potniki, ki so še vedno prihajali po cesti.

Enkrat se mu je vendar primerno zdelo povprašati, je li na pravi poti.

»Ali se tod pride na Znojile?« popital je starega moža.

»Tod, tod – pa daleč je še!« dejal je oni in naprej korakal.

Zjutraj se fantu ni zdelo tako daleč.

Takrat je prišel v čudno veliko vas – saj drugega imena ni znal tej naselbini. Hiša se je držala hiše in vse so bile tako velike in še večje kakor tistih nekaj doma v Lukovici, in zdelo se mu je, da jim ni konca ni kraja.

Marko ni vedel, da potuje skozi mesto Kamnik. Spočetka je mislil, da je to zopet Mengeš, katerega je bil v jutro z naglim korakom premeril. Potem je prišel na most in spodaj je šumela Bistrica. Zjutraj je bil šel tudi čez takov most, a ondi je bilo vendarle drugače.

»Se li pride tod na Znojile?« vprašal je onkraj vnovič

»Pride se, pride!« zavrnila je starikava žena in Marko je pospešil svoj korak.

A sedaj je bil svet spet drugačen kakor tam blizu domačije.

Ozka soteska, oni v Črnem grabnu podobna, je ležala pred njim, ozka pot je tekla po nji, poleg ceste pa je šumljal majhen potok. Marko je bil sedaj bolj osamljen. Onih štajerski potnikov tu ni bilo več in sem ni znal, kdaj in kje so v stran krenili. Mrak je že tudi legel na zemljo in v dolini je postajalo vedno bolj temno.

Dasi Marko ni bil bojazljiv dečko, vendar ga je jelo silo skrbeti, ko poti ni bilo ne konca ne kraja in ko sa ni poznal okolice.

»Vsi pravijo, da se gre tod na Znojile, in vendar ni tako kakor zjutraj!« mislil je in v tem mu je rasel tudi starh pred materino jezo.

Bilo je že skoraj popolnoma temno, ko začuje zopet korake pred seboj.

»Je li tu pot na Znojile?« vzkliknil je in jok mu je bil bliže nego vse drugo; celo orglic se ni spominjal več.

»Tukaj, tukaj!« odgovori velik mož, ki je šel pred njim. »Le za mano hodi!«

Marko se je olajšanega srca pridružil.

»Čigav pa si?« vprašal je ded pred njim.

»Znojilčev!«

»Ej - tako? I, kje si pa bil?«

»Na Skaručni!«

»Ej, tam je pa lepo!«

In potem sta šla drug za drugim.

Ded menda ni bil voljan več povpraševati, fant je pa tudi rad molčal. A postajal je vedno bolj vesel. Pot, katero sta ubirala navzgor, bila je res pravcata domača – tisti klanci, tisti pesek, tisto grmovje. Včasih je kaka skala malo drugače molela ali kaka bukev kazala debelejšje veje mnogo na domači strmini, pa Marko in pazil na to.

Kmalu sta bila na vrhu, na majhni planoti.

»No, sedaj si pa doma,« je dejal redkobesedni starec in pokazal na gručo drevja, pod katerim je bilo videti nekoliko poslopij.

»Lahko noč!« rekel je Marko in hitel proti domu, starec pa je odšel po stezi na levo.

Na Znojilah je vse spalo; samo pes, priklenjen ob hlevu, se je zbudil in oblajal prišelca.

»Turin, Turin, spat!« velel je Marko polglasno in pes je res zlezel v svoj brlog.

Marko je šel v hlev – zdelo se mu je sicer, da je malo drugačen nego je bil v jutru, pa ko je našel v kotu prazno posteljo, vrgel je, utrujen kakor je bil, praznično obleko raz sebe in v malo trenutkih spal je trdno, kakor bi ga kdo ubil.

Pa ne dolgo! Kajti naenkrat se mu je zdelo, da ga nekdo vleče raz posteljo in precej robato ravna z njim.

»Od kod si se vzel?« kričal je tisti, ki ga je postavljaj na tla; a Marko je bil tako v spanju, da ni znal odgovora. Oni je menda tudi to izprevidel ter vrgel fanta na kup slame, sam pa legel v posteljo.

Marko je takoj vnovič zaspal, a sedaj ne več tako mirno. Sanjal je težke sanje. Popotoval je po tujih deželah, lačen je bil in žejen in vodil ga je "krivi prerok", o katerem je bil čul v današnjem evangeliju. Naposled ga je tisti prodal v sužnost kakor onega neubogljivega sina, o katerem je pridigoval duhovnik. To pa vse zato, ker je bil ušel z doma proti volji svoje matere.

Marko se je premetaval na svojem ležišču in ječal in stokal v spanju; danilo se je komaj, pa je bil že na nogah ter mel si zaspane oči.